

ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-22
لجنة الانتخابات المركزية للكنيست 22
The Central Elections Committee for the 22nd Knesset

Justice Hanan Melcer
Deputy President of the Supreme Court
Chairman of the Central Elections
Committee

القاضي حنان ملتسر
نائب رئيس المحكمة العليا
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

השופט חנן מלצר
המשנה לנשיאת בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

ה"ש 3/22

ה"ש 4/22

ה"ש 5/22

- המבקשת ב-ה"ש 3/22 : 1. דורית בירן (אדרת אמבש)
המבקשת ב-ה"ש 4/22 : 2. אילנה אמבש
המבקשת בה"ש 5/22 : 3. יהודית אלישע (אזמרה אמבש)

נגד

המשיב: היועץ המשפטי לממשלה

בקשה לקביעת היעדר קלון לפי סעיף 6 לחוק יסוד: הכנסת ולפי סעיף 56 לחוק הבחירות לכנסת ננוסח משולב], התשכ"ט-1969.

המבקשות: בעצמן

בשם המשיב: עו"ד רנאד עיד

החלטה

1. העותרות מבקשות להתמודד בבחירות לכנסת ה-22, במסגרת רשימת מועמדים לכנסת שהכינוי שהתבקש לה הוא: "קמ"ה – קידום זכויות הפרט", ובקשר לכך הן הגישו בקשות מתאימות להעדר קלון, לפי סעיף 56 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969 (להלן: חוק הבחירות).

2. בהתאם לאמור בבקשה לקביעת העדר קלון:

המבקשת 1 שובצה בבקשה להגשת רשימת המועמדים במקום הראשון מטעם מפלגת "קמ"ה – קידום מעמד הפרט" (כך הוא שם המפלגה וכינוי רשימת המועמדים המבוקשת);

עמוד 1 מתוך 8

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, اورشليم القدس, 9195015
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirot.gov.il

המבקשת 2 מבקשת להתמודד במקום הרביעי במסגרת רשימה זו;

המבקשת 3 מבקשת להתמודד במקום השלישי במסגרת הרשימה הנ"ל.

להלן אפרט את מכלול הנתונים הדרושים להכרעה.

רקע

3. נגד המבקשות וכנגד שלושה אחרים מבני משפחתן, הוגש בתאריך 13.02.2012 כתב אישום בו יוחסו להם מספר עבירות לפי חוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), בכללן אף עבירות חמורות של התעללות בקטין, התעללות בקטין על-ידי אחראי, מעשה מגונה בנסיבות מחמירות, מעשה סדום בנסיבות מחמירות, וכן עבירות של הפרת הוראה חוקית, והדחה בחקירה.

4. יצוין, כי הרקע לאישומים אלה הוא בפרשה חמורה שנדונה במקביל במסגרת תפ"ח 6749-08-11, ו-תפ"ח 6815-08-11. במרכזם של הליכים אלה עמד בן זוגן של המבקשות (להלן: ד') אשר נדון והורשע במספר רב של עבירות חמורות, ביניהן: מעשי אינוס, מעשים מגונים ומעשי סדום בנסיבות מחמירות; וכן בעבירות אלימות ביניהן, בין היתר: תקיפה בנסיבות מחמירות, חבלה בנסיבות מחמירות, סחיטה בכוח, כליאת שווא והתעללות בקטינים.

על ד' נגזר עונש מאסר בן 26 שנים, אשר נותר על כנו אף לאחר שהצדדים ערערו על ההרשעה ועל העונש, כאשר בית המשפט העליון זיכה את ד' מחלק מהאישומים, והרשיע אותו בעבירות אחרות מהן זוכה בידי בית המשפט המחוזי (ראו: ע"פ 8027/13 מדינת ישראל נ' פלוני (27.05.2018) (להלן: הפרשה העיקרית)).

5. בתאריך 17.12.2012 המבקשות והמשיב הגיעו להסדר טיעון – הן לגבי ההרשעה והן לגבי העונש – בגדרו הוסכם כי ימחקו חלקים ניכרים מכתב האישום נגדן (לרבות עבירות המין והאלימות המפורטות בפיסקה 3 שלעיל), ואילו המבקשות יודו בביצוע עבירות של הפרת הוראה חוקית והדחה בחקירה, לפי סעיף 287(א) וסעיף 245 לחוק העונשין, בהתאמה (להלן: כתב האישום המתוקן).

6. על-פי עובדות כתב האישום המתוקן, במסגרת הליכי מעצר לצרכי חקירה שקדמו להגשת כתבי האישום בפרשה העיקרית, נעצרו גם שלוש המבקשות, אשר שימשו כנשותיו של ד'. לאחר מכן, בתאריך 31.07.2011, הן שוחררו בתנאים שונים, בגדרם נאסר עליהן ליצור קשר עם ד', עם

עמוד 2 מתוך 8

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس, 9195015
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirot.gov.il

חשודים נוספים באותה פרשה, וכן עם יתר נשותיו של ד' וילדיהן. בנוסף, המבקשות הורחקו מירושלים לתקופה של חצי שנה.

7. בכתב האישום המתוקן, מפורט כיצד במהלך התקופה שלאחר שחרורן ממעצר, המבקשות הפרו את תנאי השחרור, בכך שנפגשו עם יתר נשותיו של ד' וילדי המשפחה מספר פעמים, פעלו ליצירת קשר בין ד' לבין עדי תביעה, וכן ניסו להניא גורמים שונים מלמסור עדות, או ביקשו להביא אותם להעיד עדות שקר. בעקבות עבירות אלה ומעשים נוספים בהם נחשדו (ואשר נמחקו בשלב מאוחר יותר מכתב האישום במסגרת הסדר הטיעון), המבקשות נעצרו בתאריך 01.02.2012.

8. כאמור, במסגרת הסדר הטיעון המבקשות הודו בעובדות כתב האישום המתוקן, ובעקבות זאת הן הורשעו בידי בית המשפט המחוזי בירושלים בעבירות המפורטות בפיסקה 5 שלעיל.

גזר הדין, שניתן בו ביום, השית עליהן עונש מאסר החופף את תקופת מעצרן (כאמור, החל מתאריך 01.02.2019 ועד למועד גזר הדין, דהיינו – כעשרה חודשים). בנוסף, על המבקשות הושתו שישה חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים, לבל תעבורנה עבירות מן הסוג בו הורשעו.

9. על הקלון שדבק, לכאורה, בהרשעה זו נסובות הבקשות שלפניי.

טענות הצדדים

10. המבקשות טוענות כי העבירות בהן הורשעו בוצעו מחמת חוסר הבנתן את תנאי השחרור שנקבעו להן והוראות הדין בכללותו, אשר אסרו עליהן ליצור קשר עם עדים שונים הקשורים בפרשה העיקרית. על כן, לטענתן, העבירות בוצעו בהעדר כוונה פלילית כלשהי. בהקשר לנסיבות של ביצוע העבירות, המבקשות מציינות כי העבירות בהן הורשעו אינן נובעות מההאשמות כלפי ד', שהיה הנאשם המרכזי בפרשה העיקרית, וכי הרשעותיהן מבוססות על "הסתבכות אשר נבלעת בתוך המורכבות וההתמודדות המשפחתית עם ניהול חקירה קשה" שנערכה במשפחתן. בנסיבות אלה, לשיטת המבקשות, יש כדי להקהות את הקלון והנופך הערכי השלילי שבמעשיהן.

11. המבקשות מוסיפות ומציינות את העובדה כי הן נעדרות עבר פלילי, מעבר להרשעה נושא הבקשות, וכי למן הרשעתן חלפו שש שנים ושבעה חודשים, כך שמועד פקיעת האיסור להתמודד בבחירות החל על מי שהורשע בפלילים ונדון לעונש מאסר בפועל (מעל שלושה חודשים) – הוא קרוב מאוד, שכן הקלון פוקע בחלוף שבע שנים.

12. לדעת המשיב שהתבקש להגיב לבקשה, הרי שבניגוד לאופן בו המבקשות הציגו את הדברים וכפי שעולה מעובדות כתב האישום המתוקן בו הודו – המבקשות פגשו ביוזעין בגורמים שונים, לרבות עדי תביעה, בפרשה העיקרית, תוך הפרת הוראה חוקית, ובמסגרת זו ניסו להניאם מלתת עדות במסגרת ההליכים השיפוטיים (בהקשר לכך, בא-כוח המשיב מפנה לסעיפים 6, 25-28 ו-29 לכתב האישום המתוקן).

לנוכח עובדות אלה, ועל רקע הפרשנות שניתנה בפסיקה למושג "קלון" – המשיב סבור כי המבקשות אינן עומדות בנטל להראות כי בעבירות בהן הורשעו לא נפל קלון. לשיטתו, העבירות בהן המבקשות הורשעו קשורות בקשר הדוק עם העבירות החמורות שבוצעו על-ידי ד' ונדונו במסגרת הפרשה העיקרית, במטרה לפגוע בהליכים המשפטיים שנוהלו נגדו. מכאן, שאף אין לקבל את טענתו לכך שפעולותיהן נעשו "בתום לב", או "בטעות כנה של הבנת מצב הדברים".

על כן, המשיב סבור כי אין מקום להעתר לבקשה, ויש לאסור על המבקשות להתמודד בבחירות לכנסת ה-22 כמתחייב, לעמדתו, מהוראות חוק-יסוד: הכנסת, וחוק הבחירות.

13. לאחר שניתנה רשות, המבקשות הגישו השלמת טיעון מטעמן, בתגובה לעמדת המשיב.

בתגובתן, המבקשות עמדו על הפגיעה שנגרמה להן, לטענתן, בגין ההליכים שהתקיימו נגדן ובעקבות מתן פסק הדין שניתן במסגרת הפרשה העיקרית. בהקשר לכך, המבקשות טוענות כי בתקופה זו הן ומשפחתן סבלו מאיומים מצד גורמי משטרה, שהו מאחורי סורג ובריח, וכן הוטלו עליהן מגבלות שונות.

בתגובה לעמדת המשיב גופה, המבקשות סבורות כי עמדתו מערבת, שלא בצדק, את ההכרעה שניתנה במסגרת הפרשה העיקרית, שהן לא היו צד בה, להרשעתן בעבירות שהן נושא בקשה זו ואף "מוסיפה אישומים שלא נקבעו בגזר הדין או שנמחקו מגזר הדין".

נוכח האמור, המבקשות עומדות על דעתן כי העבירות בהן הורשעו הן ברף התחתון מבחינת חומרתן, ואלו נעברו בנסיבות של טרגדיה משפחתית כואבת, ומכאן שאין בצדן קלון.

דיון והכרעה

14. לאחר שעיינתי בבקשות, בתגובה להן ובהשלמת הטיעון, נחה דעתי כי דין הבקשות להידחות, כך שייקבע כי על המבקשות רובץ קלון, וכי הן אינן רשאיות להתמודד בבחירות לכנסת ה-22.

אפרט את נימוקי מיד ובסמוך.

עמוד 4 מתוך 8

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس, 9195015
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 دوا"ل البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirof.gov.il

15. הסוגיה הטעונה הכרעה היא, כאמור, שאלת הקלון הנלווה לעבירות שבוצעו על-ידי המבקשות. האיסור בדבר מועמדותו של מי שהורשע בפלילים בעבירה שיש בה קלון, קבוע בסעיף 6 לחוק-יסוד: הכנסת, המורה כי הזכות להיבחר לכנסת נתונה לכל אזרח, אולם היא מסויגת, בין היתר, מקום בו נדון המבקש להתמודד, בפסק דין סופי, לעונש העולה על שלושה חודשי מאסר, וביום הגשת רשימת המועמדים טרם עברו שבע שנים מהיום בו סיים לרצות את עונשו. לכלל זה קיים חריג, לפיו אם נקבע על-ידי יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית כי אין בעבירה משום קלון – תוכשר מועמדותו של המבקש אף אם טרם חלפו שבע שנים מתום מועד ריצוי העונש.

לצד האמור, סעיף 56ב לחוק הבחירות מורה כי על המבקש להתמודד בבחירות שחל בעניינו הסייג האמור, להגיש ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית בקשה מתאימה להיעדר קלון, וזו לשון הסעיף:

"מועמד או מי שרוצה להיות מועמד, שהורשע כאמור בסעיף 6 לחוק היסוד ומבקש כי יושב ראש הועדה המרכזית יחליט כי אין עם העבירה משום קלון, יגיש ליושב ראש הועדה המרכזית בקשה, בצירוף כתב האישום, פסק הדין וכל חומר אחר הנוגע לענין, לא יאוחר מיום הגשת רשימות המועמדים".

מכוח הוראות החוק הנ"ל – המבקשות פנו בבקשה כי אקבע שלא דבק בעבירות בהן הורשעו משום קלון. אפנה עתה, איפוא, לבירור שאלת הקלון בהקשר לעבירות שבהן הורשעו המבקשות, אך אקדים תחילה בניתוח מושג הקלון, כפי שנתפרש בפסיקה.

16. בפסיקה נקבע לא אחת כי הקלון הוא מונח משפטי, המבקש להבחין בין עבריינים על-פי מידת הפגם המוסרי שדבק במעשה אשר בביצועו הורשעו. בהתאם לכך, אדם שהורשע בפלילים ונקבע שיש בעבירה בה הורשע משום קלון – אינו זכאי להיבחר לכנסת, לרשויות המקומיות, והוא אף מנוע לפרק זמן ממושך או לצמיתות מלכהן בתפקידים ציבוריים שונים הדורשים יושרה וניקיון כפיים (עיינו והשוו: סעיפים 6(ג)(1) ו-23(ב) לחוק-יסוד: הממשלה לגבי כהונה כחבר בממשלה; סעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 לגבי כהונה ברשימות מועמדים למועצת ולרשות רשות מקומית; סעיף 17(א)(5) לחוק החברות הממשלתיות לגבי תפקיד במועצת-מנהלים של חברה ממשלתית; לדוגמאות נוספות, ראו: בג"ץ 5699/07 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה (26.02.2008) (להלן: עניין פלונית)).

17. רבות דובר על העמימות המובנית בהגדרת הצירוף: "עבירה שיש עמה קלון", ככזו היוצרת חוסר ודאות מסוימת באשר להיקף תחולתה. המושג "קלון" לא הוגדר אמנם בחקיקה באופן מפורש, אולם בהלכה הפסוקה נקבע כי הביטוי "עבירה שיש עמה קלון" יש בו כדי לבטא תחושה של התנגדות מוסרית לסוג העבירה בה מדובר ודופי שחש כלפיה אזרח שומר חוק. מושג זה מתייחס איפוא לפגיעה מיוחדת בעקרונות של מוסר, אשר בשל חומרת העבירה כרוכות בה השלכות מעשיות, מעבר להרשעה בעבירה ולעונשים הניתנים במסגרת ההליך הפלילי, וכהגדרת השופטת א' פרוקצ'יה בבג"ץ 11243/02 פייגלין נ' יושב-ראש ועדת הבחירות, פ"ד נז(4) 145, 162 (2003) (להלן: עניין פייגלין):

"[הקלון] מוסיף לה (לעבירה – ח"ח) יסוד של שלילה החורג ממימד הפרת החוק גרידא. זהו מונח הנושא עמו מטען מוסרי-ערכי שלילי, בבחינת דופי מוסרי, הניזון מתפיסות ערכיות ומאמות מידה מוסריות הרווחות בחברה".

18. הנה כי כן, מושג הקלון איננו מכוון בהכרח לעצם הפרתו של הדין החרות, ואין די בחומרה הנשקפת מאופייה של העבירה הכתובה עלי-חוק, או רכיביה הפורמאליים. במקרים רבים יש להידרש לפיכך דווקא לאותו פגם מוסרי חמור שדבק בנסיבות ביצוע העבירה, והפגיעה באינטרס הציבורי הנשקפת מהן (ראו גם: בג"ץ 4523/03 בונפיל נ' יושבת-ראש ועדת הבחירות המרכזית, פ"ד נז(4) 857 (2003); בג"ץ 251/88 עודה נ' טלאל, פ"ד מב(4) 837, 839 (1989)). עקרון זה נובע מהעובדה כי מושג הקלון הוגדר על-ידי המחוקק כרקמה פתוחה, אשר נועדה לבחון כל מקרה לפי נסיבותיו שלו, ומבלי להציב כלל נוקשה כהגדרה לפגם ערכי זה (ראו: עניין פייגלין; עניין פלונית; עמנואל גרוס "הקלון כרועץ לעקרון החוקיות: על פגיעת הקלון בעיקרון החוקיות" עלי משפט י"א 7, 9 (2014)).

19. בהקשר שלפנינו, דומני כי עקרון זה חל ביתר שאת, מקום בו העבירה שלגביה מדובר, היא עצמה נתונה למנעד פרשנויות רחב – דהיינו, היא "עבירת סל", אשר נועדה למנוע קשת רחבה של אופני התנהלות פסולים. לגבי עבירות אלה, ברי כי מצבי הפעולה הרבים לביצוע העבירה מלמדים גם על הקושי המובנה בקביעה מראש כי הפרתה מצדיקה בהכרח גינוי מוסרי הנובע מעצם ביצוע העבירה.

טול למשל את העבירה האחת בה הורשעו המבקשות – "הפרת הוראה חוקית". מדיניות הענישה כלפי עבירה זו, משתנה בהתאם ל"הוראה החוקית" שהופרה, שכן עבירה זו מהווה: "אמצעי ענישתי צופה פני עבר המכוון לגמול לנידון על הפרה שכבר ביצע, בצד מטרתו לשמש כאמצעי למיצוי הדין עם מי שהביא לזילות הוראות בית המשפט, או הרשות" (ראו: רע"פ 5034/15 פירממזוב נ' מדינת ישראל (31.10.2018)). בהתאם לכך, מוטל על הטריבוטל המחליט

עמוד 6 מתוך 8

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, اورشليم القدس, 9195015
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirot.gov.il

לבחון, בין היתר: את חוקיות הצו, או ההוראה החוקית שהופרה, תכלית ההוראה החוקית, זהות הגורם נותן הצו, נסיבות ההפרה, המניע והכוונה שהביאו להפרה, המידה שבה נפגע האינטרס הציבורי בעקבותיה, וזילות הגורם השלטוני נותן ההוראה החוקית, כפי שזו נגרמת מאופן ביצוע ההפרה. מדיניות הפסיקה לגבי עבירות מסוג זה, הבוחנת מספר רב של קריטריונים בהקשר הנסיבתי של ביצוע העבירה – משליכה, לדעתי, אף על שאלת הקלון. על כן, אף מסיבה זו אין די בבחינת רכיבי העבירה כדי לעמוד על הפגם המוסרי הנלווה למעשה העבירה, אלא יש לבחון את נסיבות ביצועה, ולכך אפנה מיד בסמוך.

20. בנסיבות העניין שלפניי, המבקשות כולן הודו בעובדות כתב האישום המתוקן שלפיו הן פעלו, יחד אחרים במספר הזדמנויות ובדרכים שונות, כדי למנוע את מיצוי הדין עם ד' ונאשמים נוספים במסגרת הפרשה העיקרית. כמפורט בכתב האישום המתוקן, המבקשות נפגשו עם עדי תביעה בפרשה העיקרית, ניסו להניאם מלתת עדות שתביא להרשעתו של ד', ופעלו נמרצות כדי לפגוע בהליכים המשפטיים שהתנהלו באותה עת נגד ד' ומעורבים נוספים – כל זאת, חרף הוראות הדין הכללי האוסרות על הדחה של עד במסגרת חקירה, בפרט בהתחשב בתנאי השחרור שנקבעו להן לאחר מעצרו, שקבעו סייג לעניין יצירת קשר עם גורמים שונים הקשורים לפרשה העיקרית. אותה פרשה, היא למעשה מסכת התעללויות ועבירות אלימות חריגות בחומרתן, שביצע ד' כלפי בני משפחתו (שהם גם בני משפחתן של המבקשות). אין מדובר איפוא, בעבירה של הפרת הוראה חוקית ובעבירה של הדחה בחקירה "רגילות", שהשלכותיהן (אילו תכניותיהן של המבקשות אכן היו יוצאות אל הפועל במלואן), היו גדורות למבקשות עצמן, או להיקף מצומצם יחסית של מעורבים, או שהיו מביאות לפגיעה מינורית באינטרס הציבורי.

פעולותיהן של המבקשות נעשו בקשר עם מסכת עבירות, שהוגדרה בידי בית המשפט העליון בפסק דינו בפרשה העיקרית כקיצונית וחריגה בחומרתה, שהיה בה, אלמלא מוצה הדין עם המבקשות, כדי לפגוע באינטרס של נפגעי העבירה ובאינטרס הציבורי בכללותו באופן ממשי.

הנה כי כן, העבירות בהן המבקשות הורשעו קושרות אותן בקשר הדוק עם פרשה שבמרכזה עבירות חמורות ביותר, וגם בכך דבק במעשיהן קלון ממשי.

21. בהקשר זה יוער, כי כעמדת המשיב, אף אני סבור שאין לראות בעבירות בהן המבקשות הורשעו לפי הודאתן, משום "טעות כנה במצב הדברים", אלא מדובר בעבירות קשות, אשר חזקה כי המבקשות היו מודעות להן היטב, ובפרט שבתנאי השחרור שלהן נקבעו כאמור במפורש סייגים מפני יצירת קשר עם יתר הגורמים המעורבים בפרשה העיקרית.

עוד אציין, כי בהינתן מכלול הנסיבות שפורט לעיל – סבורני כי אין בעובדה כי חלפו למעלה משש וחצי שנים כדי להקחות את הקלון שדבק בעבירות בהן הורשעו המבקשות, ועל כן אין בנתון זה כדי לשנות ממסקנתי שלעיל.

22. נוכח כל האמור לעיל – סבורני כי העבירות בהן המבקשות הורשעו נגועות בקלון ובפגם מוסרי חמור, המונע מהן להתמודד בבחירות לכנסת ה-22.

אשר על כן, המבקשות תמחקנה מרשימת המועמדים המכונה: "קמ"ה – קידום זכויות הפרט".

ניתנה היום י"ד באב התשע"ט (15 באוגוסט 2019).

חנן מלצר, שופט

**המשנה לנשיאת בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-22**